

Motion till riksdagen 2012/13:U262

av **Lars Johansson m.fl. (S)**

Snabbt svenskt stöd till Somalias återuppbyggnad

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svensk diplomatisk representation snarast bör installeras i Somalias huvudstad Mogadishu.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör satsa biståndsresurser för att möjliggöra för den somaliska diasporan att bli en aktiv aktör för att återbygga sitt hemland, och att svenska organisationer, t.ex. Kooperation utan gränser, bör engageras för att göra denna hjälp möjlig.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Somalia bör få ett särskilt demokratibistånd, där studieförbunden engageras för att tillsammans med den somaliska diasporan vara med och utveckla demokratin.

¹ Yrkande 1 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Efter årtionden av politiskt kaos tycks nu äntligen Somalia gå mot en ljusare framtid. Säkerhetssituationen har gradvis förbättrats genom massiva truppinsatser från grannländerna som finansieras genom FN och den speciella internationella kontaktgrupp där Sverige spelat en aktiv och engagerad roll.

Så sent som för halvtannat år sedan dominerades nyhetsflödet från Somalia av en av de värsta svältkatastroferna i världen, där hjälpinsatser försvårades av den islamistiska milisen Al Shabaab som behärskade och förtryckte de centrala och södra delarna av Somalia.

Många problem återstår, trots att ett parlament har installerats och en president utsetts, som uppskattas positivt av de flesta bedömare, inte minst av de många somalier som lever utomlands efter flykt undan krig och förföljelse. I Sverige finns cirka 50 000 somalier i temporärt skydd genom den svenska flyktingpolitikens åtaganden. Somaliska flyktingar har kommit i huvudsak från 1989 och fram tills idag, då somalierna är en av de största grupperna bland asylsökande.

Svenskt bistånd till Somalia har genom åren huvudsakligen varit humanitärt, och insatserna för att bygga upp och skapa fred har huvudsakligen gått genom FN-organen. På så vis har under 2012 hittills förmedlats totalt 156 miljoner kronor i bistånd från Sverige.

En del av detta bistånd har riktats genom enskilda organisationer. Somaliska diasporan har uppmanats att bidra till en återuppbyggnad av sitt gamla hemland.

Vid resor i de norra och centrala delarna av Somalia kan man se vad små aktiva organisationer kan göra för återuppbyggnaden och vilken viktig roll som den somaliska diasporan spelar både genom att delta i arbetet för att återupprätta demokratin, genom business och företagande och som aktiva biståndsarbetare med kunskap och nya idéer från utlandet.

När nu många bedömare ser möjligheten att Somalia går en positiv utveckling till mötes så bör Sverige se över, förnya och intensifiera sina biståndsinsatser. Detta motiveras inte minst av att Sverige gett ett stort antal somalier asyl, människor som nu lever, studerar och arbetar här i landet, och som är engagerade och kapabla att hjälpa till i återuppbyggnad och demokratisering. Banden mellan Sverige och Somalia motiverar också att svenskt bistånd till Somalia synliggörs på de platser där det sker, som en insats som svensk-somalierna kan vara stolta över.

Den islamistiska milisen Al Shabaab har fördrivits från huvudstaden och har minskat stöd i övriga delar av landet. Den nyvalde presidenten Hassan Sheikh Mohamud valdes med ett brett stöd och representerar en ny sorts politiker utan tydliga band till de krigsherrar som hållit Somalia kvar i inbördeskrig och motsättningar. Ännu återstår mycket arbete för att utveckla demokrati och mänskliga rättigheter i Somalia, och därför bör Sida ges i uppdrag att ge ett särskilt svenskt demokratibistånd där studieförbunden engageras för att tillsammans med den somaliska diasporan arbeta med demokratiutveckling.

Fel! Okänt namn på

En annan viktig svensk insats är att ge stöd som möjliggör för människor att få utbildning och bli självförsörjande. Framgångsrika program för yrkesutbildning för vuxna drevs under flera år av Göteborgsinitiativet i Somalia. Upp till 80 procent av alla personer som genomgick utbildningen fick arbete och blev självförsörjande efter avslutade utbildningar. Framförallt var det utbildningar inom byggnadssektorn, elektriker, snickare och rörmokare, som gav bäst chans till arbete, men också traditionellt kvinnliga yrken som sjukvård och hantverk gav goda resultat liksom administration, datahantering, handel, hotell management etc.

Göteborgsinitiativets yrkesutbildning byggde på svensk erfarenhet och kompetensöverföring via den somaliska diasporan i Sverige. I en studie som genomfördes på beställning av EU:s biståndskontor för Somalia beskrevs att denna svenskbbyggda skola i staden Galkayo kunde bilda mönster för hur yrkesutbildning borde bedrivas i Somalia.

Denna ”mönsterskola” i staden Galkayo fick också efterföljare i Mogadishu, Jowhar och Brawa. Nu står skolan i Galkayo oanvänd, men lärare och all utrustning, inklusive utbildningsmaskiner från Sverige för metallbearbetning, finns kvar och kan komma till nytta igen. Även på yrkesskolorna i Mogadishu och de andra städerna finns utrustningen kvar, bevarad av lokalbefolkningen undan strider och plundringståg av banditer.

Yrkesskolan i Galkayo examinerade mellan 500 och 800 elever per år. Under de 7 år som den verkade utbildades 3 300 elever. Skolorna i Brawa, Jowhar och Mogadishu examinerade vardera 270 elever under de två år som de hann verka innan inbördeskriget satte stopp för utbildningen.

Det finns alltså en grund att bygga vidare på för att snabbt komma igång med yrkesutbildning för unga, en del av dem demobiliserade från kriget. Därför bör Sida få ett särskilt uppdrag att möjliggöra för den somaliska diasporan att bli aktiva aktörer för att återuppbygga sitt hemland, och att detta nu bör ske med långt större resurser än vad som hittills varit fallet. Relevanta svenska organisationer bör engageras för att förmedla diasporans kunskap och engagemang. Även samarbete med andra nordiska länder som Norsk flyktinghjälp kan underlätta och öka styrkan i arbetet.

Somalia har uppmärksammats för piratverksamhet och människorov som även skett inom landet. Sverige har deltagit vid två tillfällen med svensk militär för att förhindra piraternas härjningar utanför Somalias kust, och en ny sådan insats har beslutats av riksdagen. Detta är viktigt, men det förtjänar samtidigt påpekas att det förebyggande arbetet mot piratverksamhet inte fått motsvarande resurser. Många experter har uttalat behovet av yrkesutbildning och arbetsskapande insatser inom till exempel fiske och jordbruk som viktiga insatser som skulle försvåra rekryteringen av ungdomar till piratverksamhet. Därför bör särskilt undersökas vad som kan göras för att få igång yrkesutbildning i de orter som nu är hemvist för piraterna.

Banden mellan Sverige och Somalia är tydliga genom de flyktingar som fått sin fristad här i landet. I det nyvalda somaliska parlamentet finns ett tiotal personer som levt som flyktingar i Sverige. Nu är de tillbaka för att göra sin insats för den somaliska demokratin. Idag ansvarar den svenska ambassaden i Nairobi för Sveriges relationer till Somalia. En svensk diplomatisk represen-

Fel! Okänt namn på

tation inne i Somalia skulle aktivt bidra till att stärka banden mellan Sverige och Somalia, samt underlätta för bistånd och återuppbyggnadsarbete. Regeringen kan också pröva att samarbeta med andra nordiska länder för att gemensamt skapa en representation i Somalia.

Stockholm den 28 september 2012

Lars Johansson (S)

Shadiye Heydari (S)

Roza Güclü Hedín (S)

Arhe Hamednaca (S)